

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1961 ч. ИЮНЬ 10 СУББОТА № 136 (4926)

Өртөө 2 көп.

СССР-НИН МИНИСТРЛЕР ЧӨВУЛЕЛИНДЕ

Ниити билигин ортумак школарынын өөреникчилерини бүдүрүлгө өөредилгезин экижидер дугайында

Ниити билигин ортумак школарынын өөреникчилерини бүдүрүлгө өөредилгезин экижидер дугайында СССР-нин Министрлер Чөвүлөли доктала хуза алган болган чер-черде совет орнатар, улус ажы-агыйынын чөвүлдери, улус өөредилгезини орнатары школалар амырдыл биле харылзазын быжыглар болган СССР-де улус өөредилгезини системалын улам ынай сайырады дугайында Хоюлууу күчүтүшүшүн, ниити билигин бүдүрүлгө өөредилгезини күш-ажычы политикакти ортумак школарынын организастар талазы-биле улус ажыды чорутканын, өөреникчилерини профессионалдык белеткеленин чамдык дуржугазынын чедип алдынганын ол доктаала демделген. Амгы үедө чуртта бүдүрүлгө өөредилгезин 15 муш школалар ачылдып, ниити билигин бүгү ортумак школарынын ортаа кезинин хэй тургузу болуп турар.

Аныак салгакчыларын өөредилгезини болган коммунистик кижизилдигезинин улам ынайгы көндүрүшүшүсүнү үздесин болуп өөредилгезини ниитилеге ажыкты бүдүрүлгө күш-ажылы-биле холбаштырырычте угадыр ап чорутуу хемгелерини шыныын болган чогур үзүндө болганын амырдыл бүрүн бадтаган. Элеэн хэй школалар өөреникчилерни бүдүрүчү күш-ажыла хандыкшыдын, оолдар болган кыстарын ниити билин база политикакти калбак белеткелениге дайымшаан, улус ажы-агыйынын болган културанын аязы-бүрү адырларына ачылдыр кылдыр аныактарын профессионалдык өөредилгезин чедипкиниги ботталырын турар.

Оон-биле чегелештир ортумак школарда бүдүрүлгө өөредилгезини организастар турарында улус чептерини барын СССР-нин Министрлер Чөвүлелини доктаалады демделген. Аныактарын профессионалдык белеткеленин планын ашыгынын чер-черде чепте чоруду. Ниити билигин ортумак школарынын өөреникчилерини бүдүрүлгө өөредилгезини бүдүрүлгө өөредилгезини хергелелерини чедир көрбей организастар турар. Он чыл школаларын бүдүрүлгө өөредилгезини ортумак школарды кылдыр эде организастарына эргежок чугула өөредилгө-материалдык базанын чамдыкта хандырбай турар.

Эвилендешик болган автономнуп республикаларын Министрлер Чөвүлдери, ажыкчы чоннар депутаттарынын крайлар болган областар Советтерини күтсөмнар, улус ажы-агый чөвүлдери бүдүрүлгө өөредилгезини ачылдыр чөвүлдери биле хандыр айтыргыларын хэй таварылгаларда чепте шиптирип, школаларын үстүкү кластарын өөреникчилерни өөредилгезини чехтерин, тур ажыкчы чөвүлдери болган участкаларын тургузар талазы-биле ачылды окужм чоруду турарлар. Школаларын өөредилгезини бүдүрүлгө өөредилгезини дерягелер, херекселдер, чиг-от, материалдар-биле, а көздө чөвүлдери школаларын — көздө эдил-агыл техниказы-биле багай хандыр турар.

Сес чыл школаларын дооскан ачылдыр күзедип аныактар профессионал-техниктиг училештерин болган курстарын дачыштыр профессионалдык белеткелди алган тугура дугайында дугузу салгыш-салышкын илгерилеттир-мейн турар.

Ортумак школарда бүдүрүлгө өөредилгезини башкыларын белеткелерини организастар болган школаларын бүдүрүлгө өөредилгезини чорудушка кириштирип турар ачылчыларын оон-биле инженер-техниктиг ачыдакчыларын педагогиктиг мергежилни бедидер талазы-биле ачыл окужм чоруп турар.

Ниити билигин ортумак школарынын өөреникчилерини бүдүрүлгө өөредилгезини улус чептерини узутуаарычте болган бо чугула херекке бугурун чурму тургузунычте угадыр хемгелерин алырын СССР Эвилендешик Министрлер Чөвүлели эвилендешик болган автономнуп республикаларын Министрлер Чөвүлдери, крайликомнарда, облукликомнарда болган улус ажы-агый чөвүлдери дооскан.

Школанын амырдыл-биле харылзазын быжыглар болган СССР-де улус өөредилгезини системалын улам ынай сайырады дугайында Хоюлууу шын ботталдырыныга кол чүдү болза өөредилгезини ниитилеге ажыкты бүдүрүчү күш-ажылы-биле холбаштыр угадышкына өөреникчилерини ниити болган политикакти билгилерини шынын бедидери болуп деп доктаала демделген турар.

Эвилендешик республикаларын Министрлер Чөвүлдери болза боттарында бүдүрүлгө өө-

редилгезини бүдүрүлгө өөредилгезини белеткелерине дүшүтүп, профессионал-техниктиг училештерине база бүдүрүлгезини болган бедидер мергежилди ачылчыларын белеткелерин барымдадышаан, ортумак школаларга профессионал азы-биле мергежилди ачылчыларын бүдүрүлгө өөредилгезини белеткелерини чыл болган перспективтиг планирларын ачылдып кылган ботталдыр; сес чыл школаларын дооскан сөгүндө ачылдыр күзедип бүгү оолдар болган кыстар профессионалдык белеткелди профессионал-техниктиг училештерини база курстарын дачыштыр чедип ап шыдаан турарына эргежок чугула байдалдарын тургузар ужурагу.

Өөреникчилерини профессионалдык белеткелениге тускай өөтемнери школа бүдүрүлгө совет орнатар бадтаан турар ужурагу деп СССР-нин Министрлер Чөвүлели доктаала. Школанын класс бүдүрүлгө өөреникчилерини ийден хэй эве тускай эртемге белеткелерини чурумчударын сүмөлдөн.

Көздө ажы-агый техниказын эки билер, тракторга болган комбайнга ачылдып шыдыр, агротехника болган мал ажыгынын талазы-биле эргежок чугула билигин кадрларын, а ол ышкак көздө ачыл-агылын база тугурун электриктер талазы-биле массалык профессионаларын кадрларын көздө ортумак школарда бүдүрүлгө өөредилгезини белеткелерин алдырдынын эргежок чугулазычте чер-черини совет орнатарынын болган улус өөредилгезини организастарын кичөөргөин СССР-нин Министрлер Чөвүлели угадыр турар.

Көздө ажы-агыйны мергежилди ачылдыкчыларын белеткелерини чорудула-биле IX—XI кластарын составына районнар аразынын болган районнарнын бүдүрүлгө өөредилгезини школаларын мергежилден турарына хандыр турар. Школанын дооскан тугула эде организастарына эргежок чугула өөредилгө-материалдык базанын чамдыкта хандырбай турар.

Эвилендешик болган автономнуп республикаларын Министрлер Чөвүлдери, ажыкчы чоннар депутаттарынын крайлар болган областар Советтерини күтсөмнар, улус ажы-агый чөвүлдери бүдүрүлгө өөредилгезини ачылдыр чөвүлдери биле хандыр айтыргыларын хэй таварылгаларда чепте шиптирип, школаларын үстүкү кластарын өөреникчилерни өөредилгезини чехтерин, тур ажыкчы чөвүлдери болган участкаларын тургузар талазы-биле ачылды окужм чоруду турарлар. Школаларын өөредилгезини бүдүрүлгө өөредилгезини дерягелер, херекселдер, чиг-от, материалдар-биле, а көздө чөвүлдери школаларын — көздө эдил-агыл техниказы-биле багай хандыр турар.

Сес чыл школаларын дооскан ачылдыр күзедип аныактар профессионал-техниктиг училештерин болган курстарын дачыштыр профессионалдык белеткелди алган тугура дугайында дугузу салгыш-салышкын илгерилеттир-мейн турар.

Ортумак школарда бүдүрүлгө өөредилгезини башкыларын белеткелерини организастар болган школаларын бүдүрүлгө өөредилгезини чорудушка кириштирип турар ачылчыларын оон-биле инженер-техниктиг ачыдакчыларын педагогиктиг мергежилни бедидер талазы-биле ачыл окужм чоруп турар.

Ниити билигин ортумак школарынын өөреникчилерини бүдүрүлгө өөредилгезини улус чептерини узутуаарычте болган бо чугула херекке бугурун чурму тургузунычте угадыр хемгелерин алырын СССР Эвилендешик Министрлер Чөвүлели эвилендешик болган автономнуп республикаларын Министрлер Чөвүлдери, крайликомнарда, облукликомнарда болган улус ажы-агый чөвүлдери дооскан.

Школанын амырдыл-биле харылзазын быжыглар болган СССР-де улус өөредилгезини системалын улам ынай сайырады дугайында Хоюлууу шын ботталдырыныга кол чүдү болза өөредилгезини ниитилеге ажыкты бүдүрүчү күш-ажылы-биле холбаштыр угадышкына өөреникчилерини ниити болган политикакти билгилерини шынын бедидери болуп деп доктаала демделген турар.

Эвилендешик республикаларын Министрлер Чөвүлдери болза боттарында бүдүрүлгө өө-

редилгезини бүдүрүлгө өөредилгезини белеткелерине дүшүтүп, профессионал-техниктиг училештерине база бүдүрүлгезини болган бедидер мергежилди ачылчыларын белеткелерин барымдадышаан, ортумак школаларга профессионал азы-биле мергежилди ачылчыларын бүдүрүлгө өөредилгезини белеткелерини чыл болган перспективтиг планирларын ачылдып кылган ботталдыр; сес чыл школаларын дооскан сөгүндө ачылдыр күзедип бүгү оолдар болган кыстар профессионалдык белеткелди профессионал-техниктиг училештерини база курстарын дачыштыр чедип ап шыдаан турарына эргежок чугула байдалдарын тургузар ужурагу.

Өөреникчилерини профессионалдык белеткелениге тускай өөтемнери школа бүдүрүлгө совет орнатар бадтаан турар ужурагу деп СССР-нин Министрлер Чөвүлели доктаала. Школанын класс бүдүрүлгө өөреникчилерини ийден хэй эве тускай эртемге белеткелерини чурумчударын сүмөлдөн.

Көздө ажы-агый техниказын эки билер, тракторга болган комбайнга ачылдып шыдыр, агротехника болган мал ажыгынын талазы-биле эргежок чугула билигин кадрларын, а ол ышкак көздө ачыл-агылын база тугурун электриктер талазы-биле массалык профессионаларын кадрларын көздө ортумак школарда бүдүрүлгө өөредилгезини белеткелерин алдырдынын эргежок чугулазычте чер-черини совет орнатарынын болган улус өөредилгезини организастарын кичөөргөин СССР-нин Министрлер Чөвүлели угадыр турар.

Көздө ажы-агыйны мергежилди ачылдыкчыларын белеткелерини чорудула-биле IX—XI кластарын составына районнар аразынын болган районнарнын бүдүрүлгө өөредилгезини школаларын мергежилден турарына хандыр турар. Школанын дооскан тугула эде организастарына эргежок чугула өөредилгө-материалдык базанын чамдыкта хандырбай турар.

Эвилендешик болган автономнуп республикаларын Министрлер Чөвүлдери, ажыкчы чоннар депутаттарынын крайлар болган областар Советтерини күтсөмнар, улус ажы-агый чөвүлдери бүдүрүлгө өөредилгезини ачылдыр чөвүлдери биле хандыр айтыргыларын хэй таварылгаларда чепте шиптирип, школаларын үстүкү кластарын өөреникчилерни өөредилгезини чехтерин, тур ажыкчы чөвүлдери болган участкаларын тургузар талазы-биле ачылды окужм чоруду турарлар. Школаларын өөредилгезини бүдүрүлгө өөредилгезини дерягелер, херекселдер, чиг-от, материалдар-биле, а көздө чөвүлдери школаларын — көздө эдил-агыл техниказы-биле багай хандыр турар.

Сес чыл школаларын дооскан ачылдыр күзедип аныактар профессионал-техниктиг училештерин болган курстарын дачыштыр профессионалдык белеткелди алган тугура дугайында дугузу салгыш-салышкын илгерилеттир-мейн турар.

Ортумак школарда бүдүрүлгө өөредилгезини башкыларын белеткелерини организастар болган школаларын бүдүрүлгө өөредилгезини чорудушка кириштирип турар ачылчыларын оон-биле инженер-техниктиг ачыдакчыларын педагогиктиг мергежилни бедидер талазы-биле ачыл окужм чоруп турар.

Ниити билигин ортумак школарынын өөреникчилерини бүдүрүлгө өөредилгезини улус чептерини узутуаарычте болган бо чугула херекке бугурун чурму тургузунычте угадыр хемгелерин алырын СССР Эвилендешик Министрлер Чөвүлели эвилендешик болган автономнуп республикаларын Министрлер Чөвүлдери, крайликомнарда, облукликомнарда болган улус ажы-агый чөвүлдери дооскан.

Школанын амырдыл-биле харылзазын быжыглар болган СССР-де улус өөредилгезини системалын улам ынай сайырады дугайында Хоюлууу шын ботталдырыныга кол чүдү болза өөредилгезини ниитилеге ажыкты бүдүрүчү күш-ажылы-биле холбаштыр угадышкына өөреникчилерини ниити болган политикакти билгилерини шынын бедидери болуп деп доктаала демделген турар.

Эвилендешик республикаларын Министрлер Чөвүлдери болза боттарында бүдүрүлгө өө-

УТТУНДУРБАС УЖУРАЖЫЫШКЫНАР Н. С. ХРУШЕВ ЛЕНИНГРАДА

ЛЕНИНГРАД, июнь 8. (СЭТА). Бөгүн Обуховтун бажин тугурун комбинатынын коллективине улус өөрүшкүчүгүтүн. Эрте эрте бажин тугурун комбинатынын СЭКК ТК-нын бириги секретары, СССР-нин Министрлер Чөвүлелини Даргазы Н. С. Хрушев эздип чедип келген, ону СЭКК-нин Ленинград обкомунун бириги секретары И. В. Спиридонов болган СЭКК-нин Ленинград хооркомунун бириги секретары Г. П. Попов олар удеп чоразанар.

Шуугайлар хевиле бастырында хергелээр кассеттиг машиналар тургускаан хевилештир пегини Н. С. Хрушев көргөн. Оон соонда ол арматура пегинге барган болган улус хевилештир конструкцияларга хергелээр арматура чедиктери белеткен тугура чаа механизмерни көргөн. Ленинградта кол тугурун чачалы-

нигини ораакчылы К. А. Глухов-ская болган комбинаттык эргелешчин К. В. Трухель олар тайлыр-лашкынарын кылганар.

Н. С. Хрушев ажыкчылар-биле дыкча үр чугаалашкан.

Комбинаттын коллективинин даасканын бугура партия бюрозунун секретары П. Е. Васильев бугурагачыни тугурун дугайы боттуну фото-чуртуктар ачы-бокун Н. С. Хрушев белекке берген. Обуховтун бажин тугурун, бүгү-ле совет улус ышкак, партиянын XII съездинге алдар болдурган коммунистик чарыктын белеткен шаптыгына хандыр турар. Аныак эргелештир ап Н. С. Хрушев хевиле хандыр турган оон соонда ол арматура пегинге барган болган улус хевилештир конструкцияларга хергелээр арматура чедиктери белеткен тугура чаа механизмерни көргөн. Ленинградта кол тугурун чачалы-

Н. С. Хрушев чедип чылдын үшкү чылдынын планын хуусаа бетинде күтүседири дэши демаселге чаа-чаа чедипкиниги болтурун тугула-жуларга күзөн.

Оон соонда Н. С. Хрушев кула-буудалы кылырын орауунга барган, ону алаа аныактар изи-биле уткаанар. Галина болган Юрий Кирилловичтер эг-буге тургузу, дампилатканын байырадыг бугурагына Совет чакатын шаптыгы кырыкча болган оларга чуректиг хандыр турган болган улус эргелештир ап Н. С. Хрушев хевиле хандыр турган оон соонда ол арматура пегинге барган болган улус хевилештир конструкцияларга хергелээр арматура чедиктери белеткен тугура чаа механизмерни көргөн. Ленинградта кол тугурун чачалы-

Президент Сунарно Пулковода Прагаже чорупкан

ЛЕНИНГРАД, июнь 8. (СЭТА). Бөгүн эрте Индонезия Республика-нын президентин болган премьер-министри доктор Сунарно болган ону удеп чоруту эске-ла индонезия куруне ажыктылар Пулково обсерваторияныга барып чоразанар. Эң улус эрте төвүнү директор, СССР-нин Эртемир академия-нын корреспондент-кежигу А. А. Михайлов обсерваториянын ажык-чорутулузын дугайы чугаалаан.

документилер-биле аачылчыларын тааныштырган. Оон соонда доктор Сунарно болган ону удеп чоруту кижилер он чаа астрономиякти при-борларын тургускаан эртем павиль-ондарын көргөннөр.

Хулугу ачылчыларын СССР-нин Даштык хевиле министрини ораакчыны Н. П. Фирюбин, СССР-нин Индонезия элчини Н. А. Михайлов, эртем генералы И. В. Тол-ленев, СССР-нин ДХМ-нин кидилер эргелешчилери В. И. Лихачев, Ф. Ф. Молотков олар удеп чоразанар.

Женеваге бар чылдар, Лаос коро-левствозунун чалазин премьер-министри дэрги принц Суванна Фума болган Нео Лак Хак Сат партия-нын ТК-анын даргазы дэрги принц Суфанувонг олар июнь 8-те Москвадан Прагаже чорупканар.

Шереметьев аэродромга принц Суванна Фуманы болган принц Су-фанувонту А. И. Микоин, Н. А. Мухомидов болган эскелер-дэа узадыр.

Улошкынгө хундулел танымын тургускаан болган Лаостун база СССР-нин куруне гимилерини күт-сеткен. Аэродрому Лаостун болган Совет Эвилендешик куруне тугтары-биле шимел кастаан.

Аэродромга А. И. Микоин болган принц Суванна Фума чугаалар со-лушкан.

А. А. Громыко Женевада барган

Лаос айтырын шиптирлеп та-лазы-биле делегей чөвүлел туралы-нын ажылыга киржири-биле совет

төлөөлерини баштын, СССР-нин Даштык хевиле министр А. А. Громыко июнь 8-те Москвадан Же-невада челе берген.

төлөөлерини баштын, СССР-нин Даштык хевиле министр А. А. Громыко июнь 8-те Москвадан Же-невада челе берген.

ГРАММ-ДАА ДУК ЧИДИРБЭЭЛ!

САРЫГ-БЕЛ. «Шептээр» совхоз-тун Аянты салгырын малчы-ларын 8200 ажы койуну кыргыз-даны дооскан. Дук кой бүтүрүн-ооштар 1200 грамм болган. Күр-нөне 6 тонна 500 килограмм дугу-дукаган.

М. Чүлдүм — мурнунда

Биш-Хем районда «Өкө» совхоз-тун малчылары хой кыргыздын тугурун турар. Казычылдар өнтөр С. Сасык биле Т. Матий-ов олар-дын ийи кодан 1445 баш хов кыргыз-биле 2323 кг ийи шынарды дугу куруне шыгымына кирген.

Совхозтун кыргызда пунктула-рында «Областин эң оки кыргызчы-мы» болган 1961 чылда хой кыр-гыздын «Област чеплюну» деп ат дэши социалистик чарын калыр-ган. Ам дээрзинде комсомолчу Ма-

„Большевик“ колхозта

Төрөн чуртка хэй дук белеткөр хузагезини күтүседири дургедер, чайгы семиртилген чогур өйүнө чөвүлөр соругла-биле Барыш-Хем-чик районда «Большевик» колхоз хой кыргыздын чедипкиниги ор-ганизастар турар. Соонку хүнерге чедир кыргыздын үш муш кире хойуну дугу бирезинге оонаштыр 1350 грамм болган.

Доозар четкен

Угул-Хем районда Эданов атыг колхоз хойуну кыргыздын доозар четкен. Пунктула 14 хачылыг аргегаттан алгыла хол лачылыг 17 ки-жи баа ачылдып турар.

Хойуну дугу эртен чылдындыр

Хэй болуп турары малдын хур чыл ашыгыш илереткен. Чижээ, К. Мас-кыр-овтун содан хойуну бирезин-де 2700 грамм дукту берген. К. Ку-сепени чөгүзүү оон база тудак чок.

Доктор Сунарно биле Н. С. Хрушев Кронштадта чоразан

ЛЕНИНГРАД, июнь 8. (СЭТА). Индонезиянын президентин болган премьер-министри доктор Сунарно болган СССР-нин Министрлер Чөвүлелини Даргазы Н. С. Хрушев бөгүн Кронштад-ка чоразан.

Балтийнң шериг далайжылары болган Кронштадтын чурттакчылары хундулел аачыл-чыларын байырадыг уткаан. Дайкын корабль-дер чырыдарнын тугтары көдүрүпкөн, ко-рабльдерини кырынга болган далай эргелешчин илгерилеге далайжылар чысаалдыр туруш-кан. Хундулелден танымалы тургускаан, Ин-донезиянын болган Совет Эвилендешик куруне гимилерини күтүсөткен, нациялар салюун кыл-ган.

Президент Сунарно болган Н. С. Хрушев хо-райын көргөннөр. Найырадыг индонези улус-тун төлөөлерин, ийи улустарын аразында наыйрада дала болдурган, СЭКК-нин Ленячи-Тон Комитетине дала болдурган байыр чедир-ген өстөрдиг кызыл транспарантылар хоорай-нын кудумчуларына хэй тургулаан. Кронштад-

тын муш-мун чурттакчылары эргим аачылчыларга байыр чедирип турганнар.

Хоорайын көргөннөгүн соонда доктор Сунарно болган Н. С. Хрушев «Киров» крейсере барган-нар. Олар корабльдин бодуну составы-биле ка-ды чуртка тырттырганнар. Бири рянганым ка-питаны Б. В. Виктор Суварнонун төртүн-түн хунун таварыштыр алаа байыр чедирген болган корабль бодунун составынын мурун-дан крейсериини медальн алаа тураскаал кыл-дыр берген. Далайжылар крейсериини медальн эш Н. С. Хрушевка база тывыскаанар.

Хундулел аачылдар өөредилге кезектерини бирезинге барып, далайжыларын амырдыл-чуртталганы-биле танышканнар.

Ленинградтын офицер бажыннга адмирал И. И. Байков Индонезия Республикаын прези-дентин доктор Суварнога алда болдурган шай-лакта кылган. Шайлакта адмирал И. И. Бай-ков, доктор Сукарно болган Н. С. Хрушев чүвө чугаалаанар.

Фото В. Фроловуу.

БҮГҮ-НИИТИНИН ЧУГУЛА ХЕРЭЭ

(СЭКП хооркомунуң пленумундан)

Бо чылдың июнь 8-те СЭКП Кызыл хооркомунун IV пленуму болуп өрктөн. «СЭКП хооркомунун VIII пленумунун түнөөлдөрү болгаш школа дугайында Хоойлуну күсүдөр талазы-биле хоорайнын партия организацыянын орудгаларынын дугайында» СЭКП-нин хоорай комитетинин бирги секретары эш П. Киселов пленумга илтеке кылган.

«Школын амыдырал-биле харылдазын быжылгаар база РСФСР-ге улус өредилгенин системанын улам ынай сайырдыр дугайында» Хоойлуну күсүдөлгенин областа чоруп турарынын дугайында чутула айттырып чутулашкан СЭКП хооркомунун VIII пленумун түнөөлдөрү илтекели тодарай чутулаашаан, ол Хоойлуну Кызыл хоорайнын школарында канчаар боттандырар турарын демдегелен.

1960—1961 өредилге чылында хоорайга болгаш анаа хамаарык кезде черлерге 15 школалар ачылды, анаа 6 муң хире школалар өрктөн. Оон аңгыда амыдын аныктарын кезекти школаларга болгаш заочный ортумак школага 569 кижи өрктөн. Школын амыдырал-биле, бугуруге-биле улам сырый холбайтыр кончат чутула орудалык хоорайнын ээсин хей школаларында багай өес боттандырар турар. Анык салгалыгарын илтиде илтиде амыктыр кун-ажылга чактырар, өрктөр, аларга тускай өрктөн бээр талазы-биле амыкты Кызылдын № 7 болгаш № 2 школаларында дээр организастаан. Чыжаа, № 2 школада 16 өрктенчилер автослесарьга, 48 кижи чакырыкчага, 36 кижи даярныкка, быжылга амыктыга, 28 өрктенчи квалификацияга өрктөн турар.

Хоорайнын школа-интернаттык өрктенчилер өредилгенин, кун-ажылга чакырыкчыларга үзгерилгелер организастаан. Школачыларын өредилгени амыдырал-биле, бугуруге-биле сырый холбайтырар. Бугу өрктенчилерин школа-интернаттык боттунуң коллективинге ынак кылдыр чакырып турар.

Анык салгалыгарын өрктөр башынча кижилер чундурут болгаш харысалгалык херекте бүтү күжүн, билгилерин чокка берип турар педагогика мережелик мурнакчы багчыларын чундурун өскен. Чыжаа, багчылар эштер Помазанова, Башкирева, Рымикова, Гребнева, Суханова, Монгуш, бугуруге өредилгенин болгаш кун-ажыл багчылары эштер Лебедев, Коробей, Симаков, Кононов болгаш өскелер-дээр өредилге кижилеринде илтиде амыкты чогур негедилгелер дүүшүрт тургасан болгаш хей-интин амыдыралында идеялык киржин турарлар.

Бугуруге өредилгенин организастаар талазы-биле ээсин хей бугуруге черери школарга практикти дуузын чедирип, анык салгалыгарын кун-ажылга өредилерин боттарынын чутула херек кылдыр чоруп турарын илтекели озонал демдегелен. Чыжаа, Кызылдын пассажиерлери АПК-ны (начальник эш Мавраченко, партия организацыянын секретары эш Курина), даярныкка комбинат (директору эш Морозов, партия организацыянын секретары эш Матов) өрктенчилерин боттарынын бугуруге бригадаларына чундурун алган болгаш школачыларын өредилгенин, салгалы чуртуну доктамаал союрунган, харын өрктенчилеринин илтиде болгаш бугуруге өредилгенин дугайында айттыргалары боттарынын кол-

Күш-ажылдын немелде төлевиринин системазын боттандырар

Недээ амык-агыл продукциянын бугурун негедилгенине колхозчуларны материал талазы-биле өртүп деткир, амыктын чак аргаларын, комплекслик механизастаанынын негедилер, күш-ажылдын бугуругуучулар бедилер болгаш продукциянын бот-үнесин чингидер орудалык амыкты чингар депутаттарынын област Советинин күөсочки комитетини недээ амык-агыл продукциянын бугурун, чак малды доруруттар, мал амыктын өрктөнүлүү бедилер талазы-биле оонаалдарынын амык күөсочкини, амыктын чак мурнакчы аргаларын амыкты, продукциянын бот-үнесин чингиткени дээр немелде төлевирин тысырын колхозчуларга сумелзэн.

Ниперил алган продукциянын күөсочки садып алып өрктөртүн бугуура үнелер кирген, күш-ажылдын немелде төлевирин ачса-биле төлөз. Немелде төлевир күш-ажылдын кол төлевиринден ашпас болуп журулур. Ону үнүш амыкында чылда чангыс капат төлөз, а мал амыкында база ала чогур төлевирин 50 хуу чымылган тус-тус көргүзүлөр айы-биле кварталдан төлөз болгаш чылда алган оонаалдарынын күөсочкинин барымдалап, оон артканын чыл төңүзүндө төлөз.

Малдын продуктулуун бедиткени дээр

Немелде төлевир дугайында саарыктың бо кезеңде мал амыкынын амыктык чакырыкчыларга улус кичээнигелли салган. Саарыкчаларга ай планьында амык салгач дүр сүт бүртүз дөз хол-биле сатканга амыктың үлөсү, чабын 1,5 көп, механыктың саалдаа кымыл 2 көп, чабын 1 килоек төлөз. Быжылгадан болук инектеринин чыл планьында амык салган 100 литр сүт бүртүз дөз 2 рубль 50 коп төлөз.

Быжылгадан бүтү инектерин болгаш хунажынардан 100 хуу быжаа алганы база оларын 15—20 хууу планьында кол быжаа ажаакчыларга чундурун бертиге чедир бүртүп камгала алганы дээр салкы шыраак быжаа сыныгы онааштыр 2 рубль, а 100 хууууу амык алган быжаа урун 5 рубль төлөз. Бодуна быжылгадан бүтү инектеринден болгаш хунажынардан (14—18 баш) быжааларын алган база оларын төртүтүрүп оонаа даяр-на быжаа ажаакчыларга чундурун берген болга калкы шыраак быжаа бүртүз дөз 1 рубль, 100 хуууу амык алган быжаа бүртүз дөз 5 рубль төлөз.

Бир инекке-ле 2-ден өөсөө өөс болгашы чакырыкчылар доруруттар арга-биле тускай аңгылап ускуже чедир чидирг чокка доруруттар

Филимоновтуң огу Володя № 3 школага өрктөн тургаш, школазын каапкаа. Обланың ном үндүрөр черинге амыктын турган коммунист эш Сарыг бодуунуң уругуларынын өрктенчилерине, кижилерге илтеке шуут кичээнигелли салбай келген.

Бугу улустун херек болур шкода дугайында Хоойлуну амыдыралга чедилкенин боттандырарынче пленумун киржичилеринин, хоорайнын бүтү партия, амык-агыл организацыяларынын, улус өредилгенин амыктыкчыларынын кичээнигелли эш Киселов углаптырбашаа, чак өрктенчиле чылдык белдечкелерини эң кыска хуусада белдик шынарлыг доозарынын, чак школарга тудуунуң темпизин дүргедилгенин өрктөжөк чутулаашаан айткан.

Кызылдын № 10 школазынын директору эш Беспалов пленумга санап берген, ол школазын шөфке алган автоселдеге заводунуң талазында өрктенчилерин бугуруге өредилгенин организастаарыга калкын-даа дуузын чедирбей турар чутулашаан. Ол заводтун кол инженер эш Никитин школазын коллективинге мынча деп харылашкан: «Силерини школазын бугуруге өредилгенин организастаарына киржирден туржук бодуу-сунуң планымыз боттунуң чундурун чадап тур бис». Ичкынмыже, ол заводка амык токарлар, слесарьлар чутула негедилгелер турар.

Амыктын аныктарын илтиде өрктенчилер чамдык албан организацыя болгаш бугуруге черлериниң узуртуучулары чутулашап көрбей, аныктарын өрктенчилер таарым-чалык байдаларын тургуступ бербей турар. Чыжаа, Кызылдын төп электростанциянын директору эш Чижиков, област типографиязынын директору эш Чеков, област сак кидининин аргелекчиси эш Калдунов, област харылдаа аргелекчиси начальниги эш Лавринович олар аныктарын өредилгенин херекке албай, амыктын аныктарын кезекти школазын өрктөнчүлөрү дараа дуа чедирбей турарлар. Оон түнөөлдө кезекти школага типографиядан көрбөй турган 20 кижинин 15-ки өредилгенин ара сокоткан—деп, кезекти школазын директору эш Уракина болуучу санадыла чутулашаан.

Хоорайнын улус өредилгенин кидининин аргелекчиси эш Борисов, № 3 школазын башкы эш Путовкин олар школарга арызында өредилге-бугуруге мастерскаяны таргууларынын чутулазын санап-даанар. Чырдымышкын амыктыкчыларын профилейл об-комунуң амыктыкчы эш Доржу, Кызылдын педагогика институтунун башкы эш Ковалев, № 2 школазын партия организацыянын секретары эш Талов, «Тыва тугуз» трезиниң начальниги эш Нестеровский, Бай-Булуц школазын директору эш Темужева болгаш оона-да өскө эштер пленумга санап берген.

«Илти билгилгиле ортумак школарын өрктенчилеринин бугуруге өредилгенин экижидер дугайында» ССР-нин Министрлер Чувулелин чак чундурун алган доктаалы СЭКП хооркомунуң пленуму бир үн-биле чундурут деп өрктөн.

СЭКП хооркомунуң пленуму чутулаашаан айттырганын талазы-биле делденчел дөктуулазын чундурун алган болгаш Кызыл хоорайнын XVI партия конференциянын бо чылдын сентябрь 16-да чылдырарын докт-биле чундурут.

СЭКП хооркомунуң пленуму чутулаашаан айттырганын талазы-биле делденчел дөктуулазын чундурун алган болгаш Кызыл хоорайнын XVI партия конференциянын бо чылдын сентябрь 16-да чылдырарын докт-биле чундурут.

Улус малдын болгаш аңгылап ускен соонда анык малдын 98 хуууу чыл дургуунада камгалап алганы дээр баш бурунун барымдалап 5 көпек, а 98 хууууу ашкан болса — 20 көпек төлөз.

Эт бугурунунга хаван амыкты улус улус-дуулазы. Моон журунун да хаванарын баш сынын дүрген өртөрүн болгаш эшт бугурунун көвүдөлгенин барымдалаа, оло-күөсочкунуң колхозтарга сумелзени бола: бодуна быжылгадан бүтү төртүр хаванарын бир вол хаван бүртүзүндө-ле 12 дүштү хаван бүртүзүндө 6 хаван оолдарын чылда алып дөз планьдан амык алган хаван оолдарын ийи ай чедир доруруттары дээр хаван ажаакчыларга планьдан амык алган хаван огу бүртүзүңү өртөнчүл (сак-дып алып өрктөр-биле) 20 хуууу немелде төлевирге тысыр. Азыраак семиртир хаван ажаакчыларын семиртирле сөлдүн планьдан амык алган дөз немелдеинин өртөнчүл 10 хуууу тысыр. Төрүтү хаванарын 25—50 баш кылдыр улус бөдүлгөн ажаан турар хаван ажаакчыларынга кымыраашкын чок болган, продукттуун бедиткени-биле хайнакташтыр адырлыгынын планьдан күөсочкини хангырганы дээр немелде төлевирге 10 рубль тысыр. Ураал амыктын фермаларына немей өртөр-биле доруруттан хаван огу дээр немелде төлевир алыта (эң эки шынарлыг) бүртүз дөз 2,5 рубль, 1-ти класс дөз үнелөө хаван огу бүртүз дөз 1,5 рубль бодурут.

Кун амыктын дөгүдери эшт бугурунунга база улус улус-дуулазы. Кун оолдарын 85 хуууу 6 ай чедир камгалап алган кун ажаакчыларынга 85 хуууу амык алган кун оолдарын азы килограмм дриг делзиниң салдып алып өртөнчүл 30 хуууу бээр. Өдүрөк

оолдарын 90 хуууу 2 ай назыга чедир камгалап алганы дээр 90 хуууу амык камгалап алган өдүрөк оолдарын азы килограмм дриг делзиниң салдып алып өртөнчүл 20 хуууу немелде төлевирге бээр. Чылда төртүр дугаалаан-на 100 чедир турганын ап, чутура алырлан амык күөсочкини дөз планьдан амык күөсочкини дээр 20 хуууу бээр. Планьдан амык бүртүзү дөзүлү чедир дөзүлү дээр кун ажаакчыларын семиртирле чыгыт малдын чылдагыны семиртирге сөлдүн планьдан амык алган дөз немелдеинин өртөнчүл 10 хуууу тысыр. Садар эштер херелдериниң боттарынын чылдагыны семиртирге сөлдүн планьдан амык алган 10 килограмм дөз немелдеинин бүртүзүлү оонаштыр 1 рубль хемчээлдиг немелде төлевирге чыгыт малдын чылдагыны семиртирге сөлдүн планьдан амык алган 10 килограмм дөз немелдеинин бүртүзүлү оонаштыр 50 көпек бээр.

Дилги амыктын фермалары бар колхозтарга планьдан амык алган оолдарын 30 хууууу дилиг ажаакчыларынга немелде төлевирге тысырын облиткусом база сумелзэн.

Малды тарым боозадыр амык кызыраак чорутуу узуртарына болгаш калкы шыраак чал төлдү алырынга эң чутула хемчөт болур. Ичкынмыже тарым боозадылганын техниктеринге немелде төлевирин боттары колхозтарга база сумелзэн турар.

Инектерин болгаш кыс кызыраак тарым боозадырларын планьдан о тараан инектерин 90 хуууууу өөсөө өөсөө боозаан турар кылдыр күөсочкини дөз 50—75 рубльди бээр.

Биринчи хем районун Аржаан чеди чыл школазынын өрктенчилер «Өөс» совхозтун инкубаторундан өрктөр оолдарын ап, ий чыл дургуунада, тодарайлаарга чеди чылдын үшү болгаш өртүк чылдарын инкубация сезонларында совхозка 10000 өдүрөк оолдарын өртүрүп боттарынын илтиде хураалыга шитилтирзэн. Школазын багчылар чөвүлелин болгаш совхозтун дирекциязын каткышкан хуралы өрктенчилерин саналым деткип, өдүрөк оолдары ажаап, өртүрүп бажынны тускайлааш таарыштыр кылган. Бажынны совхозтун күсели-биле дерип кылган.

ОН МУҢ ДЭЭШ

Башкылар чөвүлелин болгаш совхозтун дирекциязынын каткышкан хураалын шитилтир алган, өрктенчилер дым-ла өрктөнчүл. Башкыларын болгаш пионер вожагынын узуртуулазы-биле 40 кижини составтыр бригаданы тургускаш ады эвөө кылдыр үстүп алган, өрктенчилер амыкты кирпилесинтер. Баштайгы айда өрктенчилерин амыкты улус чедилкенин болган. Совхозтун инкубаторундан эжелген 1800 өдүрөк оолдары чангыс-даа хорамча чок, бичини куш ажаакчыларын чолууга өзүп, доруукша, кун фермазынче чана бергенер.

Кун оолдарынын ажаалаа, демгерилгенин дугайында инкубаторун доктухенин С. Максимовтуң амыктын кылганы норма-кызы болгаш хун чурумун дейгир башкыларын узуртуулазы-биле өрктенчилер илтиде амыкты келгенер. Кун ажаап, өртүрүп талазы-биле доктухенин боттунуң билгилери өрктенчилер кыска хуусада шитилгенде алган, бугу амыкты ам боттары чорудуп турарлар.

Звенюлар ээлчек-биле амыкты, бир эвөө чеди хонук амык-дааш амыкты өөсөкинге дааным-биле дулаап бээр. Звенюлар өртөнчүн 7 шактан кезекзинин 7 шакка чедир ээлчек-биле амыкты, азырап турар куштарын чедирип, оларын бүтү-ле байдалын хайгаарап, калдык байдалдыг хууезинине демдегеленип кылды турарлар.

Чеди чылдын үшү чылдында совхоз 50 муң өдүрөктү өртүрүп, азыраак, күрүңге 46 тонна кун ээди садарын планьдан, школачылар бо сезона 5 муң өдүрөк оолдарын совхозка өртүрүп бээр. Ол бола совхозтун күрүңге кун ээди садарына салышкынны болуур—деп, совхозтун директору Э. Хвостов чутулашап олурар. Бо херекти өрктенчилер база-ла биче эвөө амык кылдыр чоруп, бугу-ле аргаларын хереклеп тургаш алган хууезинине күөсочки, чеди чылдын өдүр планьдын күөсочкини оо күш-ажылчы үлүңү кирерин оларын кылдыр турар амык хереклеп турар.

Өрктенчилерин өдүрөк оолдары ажаап, өртүрүп бажынны чоруваста о хун Люсятин узуртканы эвөө амыкты турган. Люся Захарова школазын 6-гы классын тергип өрктенчилер, хей-интинин амыкында эң-не идеялык киржин турар. Звенюларын узуртуучуларында эң эки өредилгелер өрктенчилерин томулаш, оларын илтиде бо чылды 4-кү классы доккаш 5-ки класске шилчөөн Зоя Чанзан база бар.

СЭКП-нин XXII съездине өредилге болгаш күш-ажыл талазы-биле чедилкенингер ужургайр дээр, Аржаан школазынын бүтү-ле өрктенчилерин, башкылар кызымаккай амыкты турарлар.

ЧУРУКТА: Люся Захарова биле Вал Копохов оларын өдүрөк оолдарын чедирип турары.

Сөзү А. АЛДЫН-ХЕРЭДИН.
Фото В. ЛУКОВТУУ.

Чаагай дүжүттү өртүрүп алырынга

ИПМЕ Чөөн-Хемчик районунуң Ленин атыг колхозунда кукрузу болгаш ногаа олурутугузын чедилкенин чоруп турар. Бо хүнерде кукрузуна 172 гектарда дербеле-чин-уланачак арга-биле, а карто-фелди 16 гектарда олуруткан. Ол ишкан чигир сөкөлөөн 5 гектарда тарып олутуп доккаш.

Мал чемине үнелиг, илалгыя сүт бүдүрерин улам көвүдөлгенин чутула култура болур кукрузуна база картофелди олурутуп тургускаш турар. Агроном эш Кызыл-оол узурткан эвөөлар чаагай дүжүттү өртүрүп алырынга чамдык хемчээлери ап чоруткан. Чыжаа, сугаттыг шөдөрлөр шилчээ, ову амыктык кымыраак экижидер. Чемичкилери 400 тонна амык өдө-көтү шөдө төккөн.

БӨБ-ТӨРӨК. «Сут-Хөл» совхозтун Адыл-Мадыр салыры өрктөнчүл кукрузуна 60 гектарга олуруткан, оон гектарында-на 260 центнер ногаа массаны өртүрүп алган. Амыктын дуржулазын быжылгаашаан, эш Кызыл-оол узурткан эвөөлар ногаа массаны чылдыр таргускаш турар. Агроном эш Кызыл-оол узурткан эвөөлар чаагай дүжүттү өртүрүп алырынга чамдык хемчээлери ап чоруткан. Чыжаа, сугаттыг шөдөрлөр шилчээ, ову амыктык кымыраак экижидер. Чемичкилери 400 тонна амык өдө-көтү шөдө төккөн.

Сарыг-Булуц участогунда эвөөно 200 гектар ишлу шунту сугаттыг, мында эвөө хей тонна өдөкти тардып төккөн. Бо хүнерде 125 гектарын дербелечин-уланачак арга-биле олуруткан.

Биринчи хем районунуң кезде амык-агыл мурнакчыларын чөвүлел хуралы чокта чак болуп өрктөн. СЭКП ТК-нын январь Плену-мунуң шитилтирарин күөсочки болгаш партиянын XXII съездине төлөптиг ужургайр талазы-биле со-рудалганы дугайында райкүөсочк доктаалы эш Давалдорун илтекели хуралга дымал чутулаашаан.

Төрөң Коммунист партиянын XXII съездинин чедилкенинги узуртуу дээр барын-хемчилер ор-ганизастыг чарышты совхозтар, кол-хоз болгаш бригадалар, фермалар, тус-тус кижилер арызында калбар-ган. Эрте чажар тараа култураларын тарылганын кыска хуусада тарып доккаш.

Малдын чаш төлү бүртү камгалап ап турар «Барлык» совхозта С. Хуруу-оол, «Большевик» колхозта Х. Орбул-оол, Э. Сотапай, Х. Чаксал болгаш малчыларын чаш өскөн.

Район бо чылдын бирги кварталында күрүңге өшт садарын планьдан ийи капат амык күөсочки. Сүт садарын оонадымын «Шек-пээр» совхоз биле «Большевик» колхоз амык күөсочки.

Чөвүлел хуралдын киржичилеринин кол кичээнигелли мурнакчы дуржулазын негедилгелер углап-данар. Эш Давалдор Бурут АССР-ге чораш ала бодуунуң көрүп та-нышканы хей амыктын дуржула-ганы, механизастааттыгын чонкуу бригадаларын амыкты хайгаалар-

Мурнакчы дуржулазын негтередиринче

Барын-Хемчик районунуң кезде амык-агыл мурнакчыларын чөвүлел хуралы чокта чак болуп өрктөн. СЭКП ТК-нын январь Плену-мунуң шитилтирарин күөсочки болгаш партиянын XXII съездине төлөптиг ужургайр талазы-биле со-рудалганы дугайында райкүөсочк доктаалы эш Давалдорун илтекели хуралга дымал чутулаашаан.

Төрөң Коммунист партиянын XXII съездинин чедилкенинги узуртуу дээр барын-хемчилер ор-ганизастыг чарышты совхозтар, кол-хоз болгаш бригадалар, фермалар, тус-тус кижилер арызында калбар-ган. Эрте чажар тараа култураларын тарылганын кыска хуусада тарып доккаш.

Малдын чаш төлү бүртү камгалап ап турар «Барлык» совхозта С. Хуруу-оол, «Большевик» колхозта Х. Орбул-оол, Э. Сотапай, Х. Чаксал болгаш малчыларын чаш өскөн.

Район бо чылдын бирги кварталында күрүңге өшт садарын планьдан ийи капат амык күөсочки. Сүт садарын оонадымын «Шек-пээр» совхоз биле «Большевик» колхоз амык күөсочки.

Чөвүлел хуралдын киржичилеринин кол кичээнигелли мурнакчы дуржулазын негтередиринче углап-данар. Эш Давалдор Бурут АССР-ге чораш ала бодуунуң көрүп та-нышканы хей амыктын дуржула-ганы, механизастааттыгын чонкуу бригадаларын амыкты хайгаалар-

оолдарын 90 хуууу 2 ай назыга чедир камгалап алганы дээр 90 хуууу амык камгалап алган өдүрөк оолдарын азы килограмм дриг делзиниң салдып алып өртөнчүл 20 хуууу немелде төлевирге бээр. Чылда төртүр дугаалаан-на 100 чедир турганын ап, чутура алырлан амык күөсочкини дөз планьдан амык күөсочкини дээр 20 хуууу бээр. Планьдан амык бүртүзү дөзүлү чедир дөзүлү дээр кун ажаакчыларын семиртирле чыгыт малдын чылдагыны семиртирге сөлдүн планьдан амык алган дөз немелдеинин өртөнчүл 10 хуууу тысыр. Садар эштер херелдериниң боттарынын чылдагыны семиртирге сөлдүн планьдан амык алган 10 килограмм дөз немелдеинин бүртүзүлү оонаштыр 1 рубль хемчээлдиг немелде төлевирге чыгыт малдын чылдагыны семиртирге сөлдүн планьдан амык алган 10 килограмм дөз немелдеинин бүртүзүлү оонаштыр 50 көпек бээр.

Дилги амыктын фермалары бар колхозтарга планьдан амык алган оолдарын 30 хууууу дилиг ажаакчыларынга немелде төлевирге тысырын облиткусом база сумелзэн.

Малды тарым боозадыр амык кызыраак чорутуу узуртарына болгаш калкы шыраак чал төлдү алырынга эң чутула хемчөт болур. Ичкынмыже тарым боозадылганын техниктеринге немелде төлевирин боттары колхозтарга база сумелзэн турар.

Инектерин болгаш кыс кызыраак тарым боозадырларын планьдан о тараан инектерин 90 хуууууу өөсөө өөсөө боозаан турар кылдыр күөсочкини дөз 50—75 рубльди бээр.

А. ГЛАЗЫРИН.
(Уланчылыг).

«Барын-Хемчик районунуң кезде амык-агыл мурнакчыларын чөвүлел хуралы чокта чак болуп өрктөн. СЭКП ТК-нын январь Плену-мунуң шитилтирарин күөсочки болгаш партиянын XXII съездине төлөптиг ужургайр талазы-биле со-рудалганы дугайында райкүөсочк доктаалы эш Давалдорун илтекели хуралга дымал чутулаашаан.

Төрөң Коммунист партиянын XXII съездинин чедилкенинги узуртуу дээр барын-хемчилер ор-ганизастыг чарышты совхозтар, кол-хоз болгаш бригадалар, фермалар, тус-тус кижилер арызында калбар-ган. Эрте чажар тараа култураларын тарылганын кыска хуусада тарып доккаш.

Малдын чаш төлү бүртү камгалап ап турар «Барлык» совхозта С. Хуруу-оол, «Большевик» колхозта Х. Орбул-оол, Э. Сотапай, Х. Чаксал болгаш малчыларын чаш өскөн.

Район бо чылдын бирги кварталында күрүңге өшт садарын планьдан ийи капат амык күөсочки. Сүт садарын оонадымын «Шек-пээр» совхоз биле «Большевик» колхоз амык күөсочки.

Чөвүлел хуралдын киржичилеринин кол кичээнигелли мурнакчы дуржулазын негтередиринче углап-данар. Эш Давалдор Бурут АССР-ге чораш ала бодуунуң көрүп та-нышканы хей амыктын дуржула-ганы, механизастааттыгын чонкуу бригадаларын амыкты хайгаалар-

Маңа мындыг чижекти көргүзүп бээр. «Чарыктын бөгүлү чеди алган чутуу—дээр коллективтин болур» деп серуучуларын патриотчу өзгөчө кижи бүтү совет кижилерин күш-ажылга улам сорук киргеп. Серуучуларын ол өзгөчө кижи бистин областа Чөөн-Хемчик болгаш Бин-Хем районунун чамдык амык-агылларын деткип, чак бедиткен хууездерлерин ап, парлагатта бичээниден бээр эвөөлөр уп аларга болза-даа бо кай-гамчык чаагай өзгөчө кижи Барын-Хемчик районун кезде амык-агылдын амык-ишчилери чогум амыкчы көрүп, калдык хууездер алганын илтекели-даа, санал бергенер-дээр чутулашаан. Бо дээрде мурнакчы дуржулазын негтередир талазы-биле партияны пропаганда-нын район илтиде багай тургуска-нын барымдала болур.

Агаар-бойдуустун болгаш мал оолдарын байдаларын бир дөмей Лемчик хемчин унууда чурттал турар бистин жокаларыны Социалист Кун-ажылдык Мадыралары Ор-жаа Лопсаңчалган, Кандан Ургел-янин маңа хей чак төл амык тала-зы-биле кайгамчык чедилкенин не-ри, бистин районун мурнакчы койжудулары К. Байыр, С. Болор-оол, К. Кому олар 100 койга оонаш-тыр 110—130 хуураганын камгалап алган турда, районда оон өскө хей-хей малчыларын ортууга ол дуржулазын тартаптай турарын чылдагыны бистин багай, амыктын турарына хамааржыр—деп, ра-йонун кол мал эмчиси эш Н. Гон-дин минип чутулашаан.

Шээр малда колу болгаш деклечтөөр адырларынын когу туула-

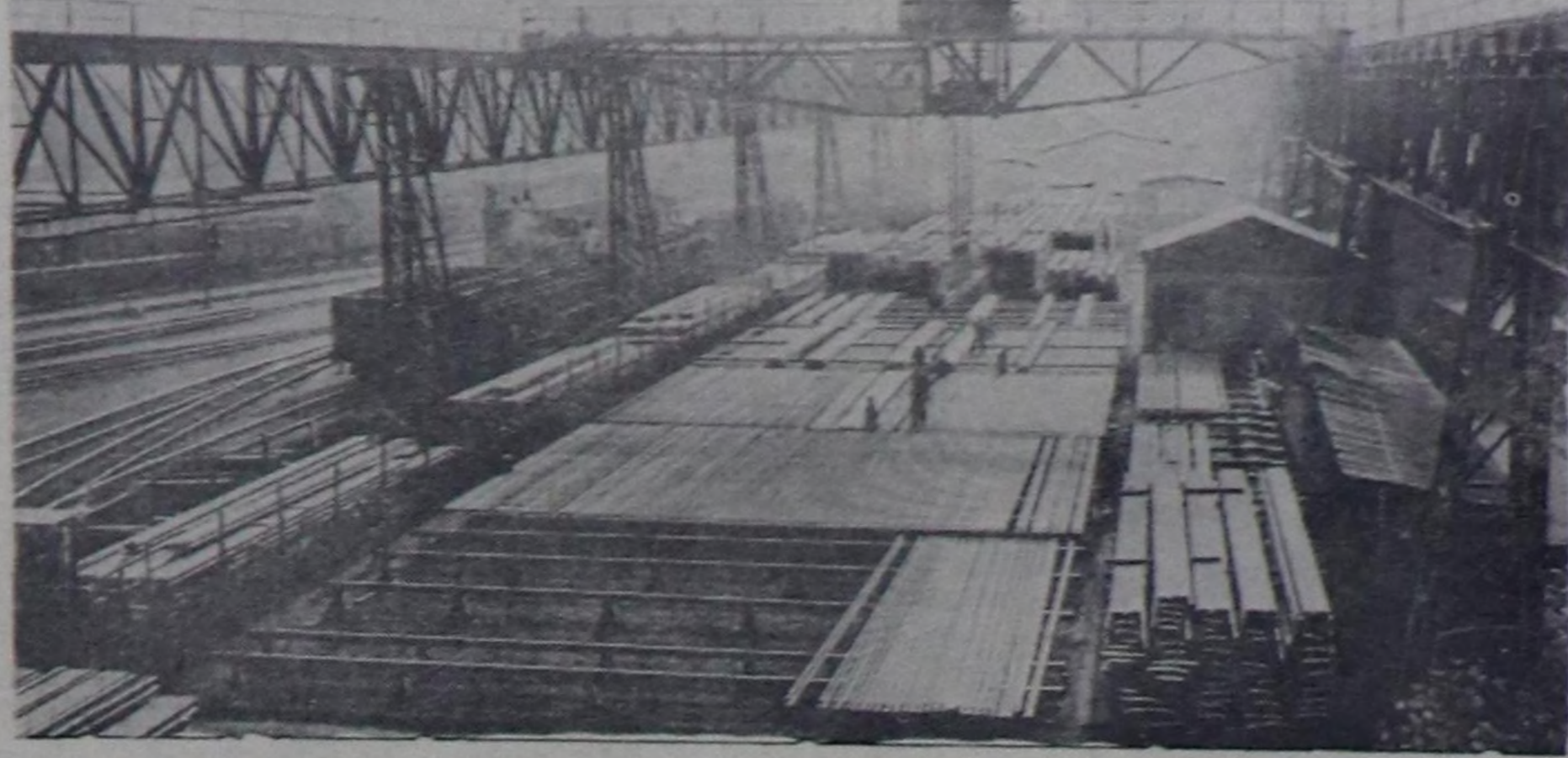
СОЦИАЛИЗМ ТУРГУЗУКЧУЛАРЫНЫҢ ТИЛЕГЕЛИГ БАЗЫМЫ

Герман Демократтыг Республикада Эльба хемини эриетеринден эгелээш, Пхеньянын ногаан үнүштүг тейлеринге чедир, Сонгу Доштуг онеандан эгелээш Вьетнамнын будун чыл дургусунда ногаан турар эриетеринге чедир канчаар-даа ажом делгем десикээрде күчүлүг социалистг делегей чаптылган. Ол делегейде капиталдын эрге чагыргазым кезээде дүжүгөш амьдыралдын баулууг эзлери апарган миллиард кижилер чурттап турар.

Ол чурттарнын улустарынын эң эки чуулдерин мурнунда даштын болгаш иштини молчучулор соруп чип, национал байлартарны сырып, ажылчы чоннары надыг-дошюн дарлап турган. Америк миллиардерлер Рокфеллерлер румын нефтиге аспаан сунуп, бельгий капиталистер Польшанын улестур будурулгелерин эжелеп, империалистер Кыдатты кезек-кезек кылдыр үслерлеп турган. Ол чорун ам канан-даа катап эргилбеси-биле узуттатылган.

Совет Эвилелинин улуг улгери-биле амы-думка улустар социализмге бугурелдиг басып, капитализмге бодаарга социализмдин дыка артын күштүүн бугу делегейге көргүзүп турар.

Амы-думка чурттарда социализм тургузучуларынын ажыл-херектеринин дугайында чүгле наш факт чижентери «Шыннык» бугуну бо арында парлаан. Бо арыннык материалдарын теп солуннардан алган.

Польша Улус Республикада зар улестурини чутула адыры — металлургия кал-баа-биле көжүп турар. Чуртта кан эзилдиргези соолуг беш чылдарда 5 миллион тоннадан 7 миллион тонна чедир көзүндө.

ЧССР—13,6 млн. чоннуг

„СВЕТ“ ДЭЭРГЕ—ХЕРЕЛ

Готвальдун хоорайнын «Свет» деп идик жомбинатынын бир цехинин начальниги Ио-аф Шуберт-биле ужуражы бердиси. Оң-биле чугалажын турувуста комбинаттын эр, хер-рөжөн ажылчыннары начальникке көзү турду: ол кижилерини чазык, омак арын шырпы аз-водтарын болгаш фабрикаларын эзелери ажылчы чоннар болу берген Чехословакияда улуг чартыкчыларын штудайын херчилеп турар.

Он алды чылдардын мурнунда улустуң кү-вэл сорту-биле эрги тур-гудуг дүжүктүнген. За-вуду будун ажылчы-нар өргөлей берген.

Оон бээр ажылчы-нарын ортуундан буду-рулгенин талатымыг удуртукчулары тылтып үнгөн: жомбинаттын чиниге директору К. Чернох, оон оралак-чызы Ф. Гадж, парт-комун секретары

О. Дворжак, комбинаттын чиниге конструктору И. Новотный, цех начальниги И. Шуберт болгаш оон-даа өскөлдөр чаа хевиринин организачылары болу берген.

«Свет» комбинаттын кылган идиктери бугу делегейге тарал, барыч чыгыш чурттарда садылал турар.

Партком секретары О. Дворжактын чугалап турары:

— Дайын сөөлүндө баштайгы үедө берге турган. 1944 чылда идиктер кылгып турган кай цехтер бомбалаш-кынанды улурелп турган. Мыччала-даа ажыл-чынар үрелген цехтерин дүрген-биле кал-тап тургускан болгаш чаа цехтерин немер туган. Ажылчы чоннарын чогадытчы ин-стигуазынын ачыын-да будуругенин меха-низациямы болгаш ав-томатизациямы сайыр-гайжып турар. Бо чы-лын амын үндүрер идиктерин ассортимен-

М. НИКИТОЧИН.

КУР—656 млн. чоннуг

УЛУГ ДЕЛГЕМНЕР

Оон-биле демир-орук вагоунга ужурашкан бис. Чжао мян хааржакчыгаш иштинден хоюду согтаан шайын мээч аламче кагды.

— Хуанянын шайы, дыка ажи шай болгаш. Мен оон чоокта чаа келген мен—деп, чугалады.

— Кей черлер кемп чоругу силер бе?—деп, айтырдым.

— Дыка хей черлер кезип кижи мен. Чылда он-даа катап командировкалар кижи мен—диди.

Ол будунун черлер кезип чорур турарынын дугайы чугалап эгеледи, ам мен ону дынаам. Кыдат чуртун деиксээр байлажы болал олдум. Тибет болгаш Юньнань, Цайлам айгылы болгаш Иштини Мюад дөш он-даа өске черле өш Чжаонун чорбан чери ховар болду.

— Кандыг эртем мергежилдик силер?—деп, айтырдым.

Чжао биче калы боланып олур. Сонга даштынды сырый мяштарын бугулерин өттүр херелденге ху-нун чыры оң бажынны көгерип келген дуктерин чыраалып тур.

— Болунар тып көрүңерем, чүнү кымып турар-дыр мен.

Иштине даштар салып казан хааржактын кырынга холум салгып айтырдым:

— Тытмы бе?

— Шын-дыр, геолог кижи мен. Бо ажылга үр-даа болдым, чедиле чыл ажылдап тур мен.

— Мунуунда чүнү кымып чоран силер?

Чжао каттарган, мычча деп харыылаам:

— Ол дугайын шунгуун чугалап бээр дөшүмге дыка үр болур-дур. Будунун чуртталган үезинде он-он аны-бурү ажылдарын кымып келдим.

...Бистин чоран демир орууус Шанхай хоорайга чедип келиди. Чжао-биле база катап ужуражырымысты дугурушкан, анда чарылан бис.

Дугурушканымыс саугаар ужуражып алгаш Хуанху-

нун эринде делгем күдүмчүга Чжао-биле кады сел-гүстеп чор бис.

— Мээч мурнуна ажилдап чоран черин бо-дур—дөөш, Чжао кечке холу-биле айтытты.—Көрүңерем, дуу демдек чырыктын парохоттар достаар чеге чедир бо-ла кезек чеге болууну бугу чуртталгамы эрттирим. Манча мен бистин чуртувустун хосталы-рынга чедир ажилдап, он-он аны ажилдар кымып чордум. Баштайгызынан эгелей: чүдүрүчүлөп турган, чеге парохоттарын чыгун дүжүрүп, чүдүр-бөөн дээр!—Ол парохоттар шунгуу-ла даштын куттарын чүвө, ултпан мен. Будунун чуртунуң байлартарын өске чурттарын парохоттарыга чүдү-рүп чордум.

Мени ажилдап үндүрүккө. Дуу турган гостиница-га арай боора ашгакчылап кирип алдым. Мээч ху-лакем сонгалар чур, анча чуртап турарлар-биле эвилен-эвлек чугалажырып турган. Мыччала-даа мен анча черде хуудуруп көрбөн мен. Гостиницага кымнар чуртап турганы? Биеки-ле дашкыкым.

Эш Чжао будуну он-даа өске кымып чоран аны-бу-ру ажылдарын чугалап берген. Хеме ажылчы-ле-даа, солуннар салгылап-даа ажилдап чоран.

Чжао ам будунун чуртуну казар байлартарын уду-сунга бараан болдунар дөш ажилдап турар. Кей чылдарын тургузууда дарлажылары дорамчылаш-чоран Чжаонун мурнуна ам чаа амьдырал ажит-тынган. Бажынны дугу көгөрө берген бо кижи дөш и өрөдигени чедип ач, геолог тугаш эртемни болгаш. Бөгүн ол чүгө шаанда чуртап турган черинин ээзи авес, харын будунуң улуг делгем төрөч чуртунун бу-рун өргөлт ээи болуп, социализм тургузуучуу болган.

Улус-демократтыг тургузууг кыдат улустун мур-нунга кайгамчытыг келир үениң улуг перспективаларын ажилтаан.

Л. КОРЯВИН.

ПУР—29,7 млн. чоннуг

«Улус-демократтыг республикалар Албания, Болгария, Венгрия, Герман Демократтыг Республика, Вьетнам Демократтыг Республика, Кыдат, Корея Улус-Демократтыг Республика, Мона, Польша, Румы-ния, Чехословакияны Социалистг Республикасы Улуг Совет Эвилели-биле кады күчүлүг социалистг лагер болбушаан, социализм тургузуушкунуңа төвүлүг кыска хуусаанын дургусунда канчаар-даа ажом улуг чедижиктерин чедип алган.

Улусчу эрге-чагырга ол чурттарга бодунуң тендик дивес бы-жым көргүскөн. Бугурулгениң социалистг харылзалары улус ажил-агынын тергидеки ролду ойнал турар; кижи кижинин молчуур чорун мөңгези-биле узуттатылган ийikle азы чедижик-теринингу узуттатылып турар. Социалистг индустриализациянын чедижиктерин боттандырып турар чорук социалистг чурт-тарнын экономиказын чектелдирген, ыччаарга олар боттарын ажил-агынын капиталистг чурттардан дыка дүргени-биле каж-жудуп турар. Бо бугу социалистг чурттар шунтузу сайырчанга улестурну тургускан, шаанда аграрлыг турган чурттар ам ин-дустрия-аграрлыг кылдыр хуулган ийikle азы ыччаар хуулуп турар».

(Коммунистг болгаш ажылчы партияларын төлөлекчилеринин 1960 чылда Москвага болган Чөвүлө хуралынын Кыйгырымыдан).

БЕДИК ДУЖУТ ӨСТҮРГЕН

БҮР—7,8 млн. чоннуг

Бир гектар черден че-же пождору ап болу-руу?—деп, айтырдыг ногаа өстүрүчүзу мын-ча деп харылаалар:

— Сес-он тоннамы ап болур.

Агрором анча мынча деп немер:

— Мурнакчылар оон көйнү ап турар.

248.240 килограмм эки помидору бир гектардан ап болур дөрге, анча бутузар кижи ховар. Оң чакымдын ажылды көрөө: мынсыг дүжүттү Болла-рианын Рыжее-Полиэ-струва Елена Тимеза ажалп алган.

Бедик дүжүт талазы-бале делегей ресурзуң кыналч чедип алганмы Елена мынча деп чыра-гаранын харылаалар:

— Академик Христо Даскалов дуалалан. «За-ра-зовет» деп көчүчү эки хайкан сорту ол-тып өстүрген. Бир өвөс ол өвөс болзы анча дү-жүттү кыналч өстүр-ер кижи мен.

Ол эртемде бичин-инде-ле бедик дүжүт өстүреринин арзамы гывар деп куеп чоран. Ол ону тышкан-даа мын-чаш.

Ам «10-Билон» дөшү чийнак сорт чүгө Болла-рианда өвөс, харын база Совет Эвилелинде меттерек. Ол сорту мын өстүрөр дөш Христо Даскалов үр болгаш шынтыгы ажылдап кел-ген. Мындг сорту тып өстүрериге томтар-тын «раннигерия» деп черлик хевир үндөй болган. Ол черлик үнүштүн чежики Би-чин-даа болза арчыла-аес болган бедик дү-жүттү. Ол үнүштү «Зара» деп сорт-биле кайнаттапкан.

Оон сорту № 10 сорту тып өстүрген. Оң бугу та-лалары эки-даа болзы бажыры орай болган. Мычтанг эртемде бол-уу директору, Берли-де Гувьболд аттыг университеттин студю-дг доктору болуп ту-гар. Тып өстүрген чээ

ВБР—15,9 млн. чоннуг

Вьетнам Демократтыг Республикада резин дугуйлар кылар улестур көжүп турар. Ханойда резин дугуйлар кылар будуругеде чааг-тер-ге дугуу кылар дерла-гени эипте тургускан. Оон бугу механизми-рин Кыдат Улус Рес-публика берген. Эптеп тургузар ажылды Кы-дат тускай эртемчилер-ни дузды-биле кыл-ган.

Чурунта: дугуйлар кылар будуругеде.

ВҮР—9,9 млн. чоннуг

Венгер Улус Респу-бликада улестурниң чаа адыралы улус-демократтыг эрге-чагыранын чылдарында тургустун-ган. Мыччала станок туудунуң, химиянын, машина туудунуң улесту-ру чаазы-биле тур-густунган. Чепел хоорайда автомобил заводу калбарып, сайыр-гайжып турар. Ам 72 минута саанында-ла 2 мык машиназын завод кымып үндүрүп турар.

Чурунта: автозавод-тук будулга цегинде.

АВЫЯК ХООРАЙ

КУДР—9,4 млн. чоннуг

Балык тудукчуларыны хоорайы Сипхону Кореяге чоран киж бугуру билди. Корея Улус-Демократтыг Республикада балык улестур-нун улуг будуругелеринин бирээи ол хоорайда туруп турар. Ол ыш-каш балык консервалар улуг завод, судно септээр завод, балык тузар херекселер кылар үндүр комби-нат, балык улестурну техникуму база мында ажилдап турар.

Америк империалистерни өскүт-кен дайынын чалымы өскен-ден бээр сесе-ле чылдар өрткөн. Мы-чаарда бо чаа хоорайны орунга бажыннар буундулары, үрелген каш суднолар турган.

Ам ол хоорай делгем күдүмчү-ларын, хей калт чурттага бажы-нарын, ногаан үнүштөр-биле ши-метинген чараш хоорай апарган.

«Коммунистг сурааның» дугайында чугаа чоокта чаа чоруп турган. Ам социализм болгаш коммунизм чер бөмбүрээниң чоңунун үнүш бөксөн амьдыралды боттуп чүл болу берген. Комму-низмдин идеялары кижи төрөлгө-тенин угаан-болдында сийнип, материалдыг чүл болуп, бөмбүр-экти тилегелде өргилш турар.

Социалистг чурттарын ажылчы чоннарын кымып келген куени-кинин чагай үрө-түнелдерин ка-питалистг кол чурттарын төлө-лөкчилер беин минир ужура таварышкан. «Политиктиг болгаш экономикактиг күштерин делиңтүрү өске ажылгыт авес кылдыр өскө-рилгез»—деп АКШ-тын күрүне

Бир областың чижээ-биле

РУР—18,4 млн. чоннуг

Социалистг чурттарын улуг өг-бүдөнде чекетелип көжүэн Румы-нинын ажылчы чоннары социализм тургузуушкунда кайгамчытыг чедижиктерин чедип ап турар.

Оон чайынанчак чижээ Добруджа областан көрүп болур.

Добруджа область буржуа-по-мещик тургузууну үезинде эң хонондай чор турган. Ажылчы чоннарын кузел-сорунун болгаш кызымаккай куенишиктеринин үнө-нелинде ол область ам улусчу Румы-нианын муракчы областарынын бирээи болу берген.

Көдөз ажыл-агыйн бурну-биле коллективизацияны ботландырган эң баштайгы область ол болган.

Көдөз ажыл-агыин социалистг суу-биле чартып турарларын эр-генде ам 6138 тракторлар ажилдап турар. Областын тарылга шоду бугу чуртун тарылга шолунун барык-ла 10 хуузу болуп турар.

Көдөз ажыл-агыин коллектив-наштан чорук Добруджанын тара-ачыларын социализм тургузуучулары болдурун, оларнын мурнуна улуг делгемтери ажилтаан. 1954—1959 чылдарда көдөз ажыл-агы коопе-раттеринин келитеринин оругал-зы 90,4 хуу көздүзөн.

Мурнуна улестур барык чок тур-ган черде ам улестур база хоңжур турар. Румынида минералдык че-мишидиелериниң бир улуг заводу

ам Добруджада ажилдап турар. Оон ийик мыда цемент заводу, көдөз ажыл-агы машиналарынын артык кезектерин кылар завод болгаш өскө-даа будуругелер бар.

Кадик камгаламын болгаш улус чырдымышкынын талазы-биле улуг чедижиктер чедип алдынган. Добруджада ам 1938 чылдан анча 5 катап кой эмчлер ажилдап турар. Чоннун бичик билбес чорун социализм узуткаан. Чус ажыг шоктолар туттулган, 1938 чылга денкээрге башкыларынын саны 5 катап көвүд-дөн.

Кара далайын эриетеринде кур-орттары-биле Добруджа сурагыт. Ол курорттарга чл бүрүде 200.000 кижи даштанып турар.

Бедик темпелер-биле

Социалистг курунелерин амгы чедижиктерин социалистг лагер-нин чурттарына капитализмдин катап тургустуну келир социализмдин үндезини узуткаан. Социализмдин лагеринин чурттарына социалистг будуруге харылзаларынын көжүдөли капиталистг чурттарын лагерини биле тайбик экономикактиг чарышка тилегелен хандыр кал чүл болуп турар. Баштай улестур болгаш көдөз ажыл-агы будуругелеринин ийити хемчөленин талазы-биле, оон сон-но катап кижи бурунгу ошааш-тыр продукция будур талазы-биле капиталистг делегейни социализм чурттарынын ажил өрөт үз-эч арак авес.

Чижээ, Чехословакиянын Социализмг Республиказын ап көрөөн. Чонун кижи бурунгу ошааштыр улестур продукциянын чугула хевирлерин будурер талазы-биле Францияны ашкан болгаш Англия биле Барыин Германияны мырынай чедер чоокшудай берген, харын-да чакым чүддөр талазы-биле оларны дыка ашкан.

Өске-даа амы-думка чурттарын экономикамы бугурелдиг бурнугар басып турар. ГДР-ге чоран англи журналист Флетчернин бижээни-биле алырга, «ол чуртун кол экон-омиктиг айгыры шипшарлеттин-ген», «чонун амырал деннели бистен (англичандан) дыка ажыг болуп турар» болган «Германияда сузуг экономикактиг кайгамчытыг чүл ГДР-ниң девиспазени чедип алдынган».

Социалистг индустриализация-нын оруу-биле Кыдат Улус Респу-блика улуг чедижиктерин чедип алган. Ам үеде улусчу Кыдатта ал-зат улестур дүргөн көжүп турар. Кыдаттын улестур продукциянын өвүдөлинин чылда ортумак темплиц сөөлү 5—6 чылдарда 25 хуудан алып турар.

Социализм чурттарынын ажил-

агыны быжыг туруштугу, кризис билбес болгаш капиталистг чур-тарга чедип алдымыс темп-биле көжүп турар. 1954—1960 чылдар-да социализм чурттарына улестур будуругелери ортума-биле 13 хуу көвүдөн, а капиталистг делегей-нин чурттарына ол өвүдө чүгө 4,6 хуу болган. Ол үеде Совет Эвилелинин улестур будуругелери 10,8 хуу көвүдөн, а АКШ-ка 2,5 хуу болган. Өвүдө темпизиниң шак мынсыг мылгалды чоруп эвиленде баргаш капитализм-биле экономик-ти чарышка социализмдин тиле-гезиге чайлаш чок чедирер.

Социалистг чурттарынын эконо-мика көжүдөлинин белик темпизин социалистг болгаш капиталистг лагерлеринин чурттарынын арасында будуруге деннелини ылгалын чыл санымда-ла кымып, делегей-нин будуругезиге социалистг чурттарын улуг-хууун чайгылаш чокта белидип турар. 1965 чылда социализмдин чурттары делегейин улестур продукциянын чартымын-да ажын бээр алаар. Он чылдар кире үе эртен соонда (1970 чыл-да) чонун кижи бурунгу ошааш-тыр продукциянын кол-кол хевир-лерин будурер талазы-биле Американы Катгышкан Штаттарын Совет Эвилели эртер.

МОНПАМЭ агентиледин медисиниң саугаар алдыга 1961 чылда туудун-нин хөрөңгиле-биле сутун сордурар үндүр 500 амыг кудуктары, дөш-дөз ажил-агы катгымышкынын-нын болгаш госхозтарын куесип-биле 2.500 шахта кудуктары кы-лар. 60.000 гектар мал одары хевир-ларын сутлуг болдунар болгаш 20.000 гектар тарылга шудуу өстү-гаттыг болдунар. Бо дээрде Москва Республиканын социализм-иниң К-дөз ажил-агынын хөгүдөүрүгө чугула кечер болур. 1961—1965 чылдарда МАР-тын улус ажил-агынын хөгүдөрүгө үнүк беш чыл паланинда бо үстүдө саннарын көргүскөн. Ушкү беш чылдын тончуүндө чурттуу бугу олар чердеринин 75 хуузу сут-балаз

Герман Демократтыг Республикада ажылчы-нарга хой-хой чурттага бажынарын туудуп турар. Мычталыде 250 кижи чурттар ийитиниң чуртталга бажын пос-тазычылар алган.

Чурунта: чаа бажынны ийити кузанында.

ГДР—17,3 млн. чоннуг

Албаниянын Улус Республикасында виноград ажылы хөгүдөрүгө улуг кичээлей салып турар. Чус-чүс гектар чери виноград тарыыр чаа шадлер кылдыр тускайлан.

Чурунта: виноградты ажалп ап турары.

АУР—1,5 млн. чоннуг

